

BELOKRANJEC

Izhaja 1. in 15. vsakega mesca. — Naročnina za celo leto znaša K 1.50.

Glasiło belokranjskih kmetov.

Vse pošiljave prosimo na naslov „Belokranjec“ Gradac, Bela Krajina.

Geslo: Na delo za staro pravdo.

I. letnik.

Ljubljana, dne 1. velikega srpana 1908.

Štev. 10.

Uredništva vseh slovenskih in hrvaških listov prosimo, naj nam jih pošiljajo v zameno, ker jih bomo porabili za otvoritev javne čitalnice v Gradacu.

V zameno dobivamo dosedaj:

- Belgrad: 1. Slovenski Jug.
Celje: 2. Narodni List.
Celovec: 3. Korošec.
Chicago: 4. Proletarec.
Kamnik: 5. Naš List.
Kranj: 6. Slov. Gospodinja.
Ljubljana: 7. Gorenjec.
8. Dom. Ognjišče.
9. Slov. Meščan.
10. Slov. Branik.
11. Svoboda.
12. Zvonček.
Maribor: 13. Gospodarske Novice.
14. Slov. Gospodar.
Praga: 15. Svobodna Misel.
Joliet Ill.: 16. Amerik. Slovenec.
Gorica: 17. Primorec.
Celje: 18. Domovina.
Karlovac: 19. Narodni Glas.

V čitalnici bodo izloženi vsi časopisi, kar jih dobimo v zameno.

Uredništvo.

Kmetje, pogledjmo izza domačega plotu v širni svet!

III. V znamenju samopomoči.
(Konec)

Kakšna razlika je med obdelovanjem zemlje na široko, površno (ekstenzivno), kot se vrši v polovico s steljniki in brinjem povlašeni Beli krajini, in med vrtnarskim (intenzivnim) obdelovanjem, kaže lepo tale slučaj: Na otoku Jersey v kanalu, ki loči Francosko od Angleške, ima neki Bachfords 54.445 kvadratnih metrov vrtnarske zemlje pod steklom. Kvadratni meter stekla ga stane 8 mark. V teh vrtovih se je leta 1890 že začetkom maja grozdje pridelalo in do oktobra. Maja meseca se je graha dobilo veliko vozov. Za grahom so prišli tomati (rajska jabolka), 20 tisoč teh rastlin je dalo 80 ton (1 tona = 1 tisoč kil) tega iz-

bornega sadeža (8 do 10 funtov ena rastlina). Mesto tomat so se sadile melone v družih steklenih prostorih. Trideset ton poznega krompirja, 6 ton zgodnjega fižola, dve toni boba — so se odposlale že meseca aprila. Trte so dale vsako leto 25 ton grozdja. — To se je pridelalo pod navedenim steklom. Dosti pa tudi v prostem zraku. Ti hribi sadežev so bili delo 36 mož in fantov pod vodstvom jedinega vrtnarja, lastnika tega vrtnarskega posestva. Seveda je na tem otoku vsak vrtnar. Okolo 1000 ton koksa se je v teh vrtnarijah požgalo na leto, da so se vrtnarske hiše kurile, ter po ceveh z vrelo vodo grela zemlja. Ves ta svet meri 130 akrov — 65 oralov. Pridobitki so toliki, kakor od navadne, pa vendar dobro obdelane velike kmetije 650 oralov „Dober kup premog, dober kup grozdje — in že januarja meseca“, — se glasi v teh vrtovih.

Razlika med novim in starim gospodarstvom povedo lepo te številke: če se mleko posnema s strojem, namesto, da se čaka, da naredi smetano in se jo posneme z žlico, dobimo za $\frac{2}{5}$ več masla. Če računimo 10 krav, ki dajo 2000 l mleka na leto, torej skupaj 20.000 l, dobimo na 20 l $\frac{4}{20}$ več masla, t. j. $200 \times 0.4 = 80$ kg masla. Če računamo kg samo po K 1.60, pomeni to 138 K izgube, če se gospodari na stari način, ne glede nato, da je s strojem posneto mleko za 20—30 vin. dražje maslo. A kdo omogoči kmetu nabavo stroja, sredstva za izboljšanje gospodarstva? Z a d r u g a.

Razen tega se je pri iskanju sredstev za odpomoč kmetskemu stanu izkazalo, da mnogo stvari, ki jih kmet do tedaj sploh ni upošteval, mnogo več nese, kot kaj drugega, če se začne gojiti v velikem, s pomočjo zadruga.

Koliko vrednost ima n. pr. pri nas mleko? Belokranjec ima v hlevu po 5—9 goved, pa samo eno kravo med njimi, tako da ima komaj mleko za svojo rodbino. Pred 20 leti je bilo na Danskem tudi tako. Osebenkar je tedaj imel po dve lačni kravi, od katerih se žena stržila s težavo po 50 kron za maslo, mož ni imel odkod vzeti denarja za davke in obresti. A danes? Kmet o s e b e n k a r,

ne morebiti dober posestnik, dobi na Danskem za mleko 6—800 kron, dobi iz mlekarne nazaj toliko dobrega, posnetega in pinjenega mleka, da preredi po 6—13 prascev, ima več dobro rejene goveje živine, in zato seve dosti gnoja in vsled tega mnogo bolj plodonosno kmetijo. A kdo mu je to preskrbel? O n s a m s s a m o p o m o č j o, s svojo mlekarsko zadrugo.

Kteri kmet bi se ne smejal, če bi mu dejal sosed, da kuretina spada tudi na moderno kmetijo, in da se bolj izplača, kot marsikaj drugega. Pogledjmo številke. Na Francoskem je bilo leta 1906 45 milijonov perotnine v vrednosti 112 milijonov frankov (kron). Od teh se jih proda 80 milijonov približno za 120 milijonov, jaje se proda za 183 milijonov, tako da dobi francoski kmet od kokoši za jajca in meso več kot 337 milijonov na leto. Lepa svota, kaj ne, za stvar, ki belokranjskemu kmetu samo jezo dela, ker mu po njivah brska, ne nese pa nič.

Kdo bi se ne smejal trditvi, da se izplača pravilna kozjereja, da dá dobra sanska koza po 200 kron čistega na leto? Praktični češki kmetovalec je ustanovil društvo, ki se peča s to rejo pravilno, in pokazalo se je, da dajo 4 sanske koze dvakrat toliko mleka kot ena krava, dočim znašajo stroški za vzdrževanje 4 sanskih koz samo polovico stroškov za vzdrževanje ene krave.

Zadostuje naj teh nekoliko vzgledov za pomoč, ki jo da kmetu zadružništvo s tem, da mu omogoči bolj intenzivno gospodarstvo.

Danes pridelek sam po sebi še ne zadostuje. Treba je to spraviti tudi v denar. Ravno v tem oziru je kmet zagrešil mnogo, skoro lahko trdim vse. Namesto, da bi bil tudi to vzel sam v roke, je prepustil to tujim trgovcem, zlasti židom. Delo na polju, ki nese malo ali celo nič, je pridržal zase, prodajo svojih izdelkov, ki nese 20—30%, je prepustil drugim. Živina uprav nima nobene cene. Ali vendar je po mestih cena mesa tako visoka, da si ga le boljši sloji morejo privoščiti. Kako to pride, kje ostane ta denar? Pri velikih kupcih. Ves cesarski Dunaj preskrbuje z mesom — en človek, seve Žid, njegov brat pa Budimpešto. Zato

Ali ste že poslali naročnino
K 1-50 za celo leto

na naslov

Belokranjec, Gradac

Bela Krajina?

Pošljite takoj, če še niste. To malenkost lahko utrpi vsak. Priporočajte naš list tudi svojim znancem.

se je ta „cesarski“ svetnik lahko bahal, da če on hoče, lahko vsem Dunajčanom napove post, ker ima tam vso trgovino z živino v rokah.

Tudi v tem oziru je kmetu prišla v pomoč zadruga, ki mu pomaga, da si skupno pridelane pridelke tudi skupno spravi v denar in skupno nabavi za ta denar tudi gospodarske potrebščine.

Nastale so vsakovrstne zadruge, ki pomagajo, da kmet svoje pridelke spravi v denar. Tudi v tem oziru ni mogoče podati pregleda o tej vrsti kmetskega združništva, temveč navesti samo nekaj vzgledov.

Vsled dobrih mlekarških zadrug je danski kmet s pomočjo zadruga s svojim maslom iztisnil maslo iz veleposestniških mlekarov na angleškem trgu. Leta 1902. so vpeljali trgovsko znamko na združno maslo in cene so mu takoj poskočile, cene tujemu maslu pa padle. Zakaj? Ker zadruga odjemalcem jamči, da je blago res čisto in zdravo. Danski kmet je po svoji zadrugi dobil v Londonu po 25. vin. za kilo masla več, kot je dalo drugo maslo, pri katerem je pa moral imeti še prekupec svoj dobiček, tako, da se lahko trdi, da je Danec dobil pri vsaki kili 1 K več kot drugi kmetje, ki so maslo prekupcem prodajali. Leta 1873. so ga izvozili 23 milj. funtov, leta 1903. pa 160 milijonov funtov v ceni 155,586.000 kron.

Podlistek.

Beli - Krajini.

Ej zemljica mila, ej zemljica ti,
če ravno si zibel trpina,
kedo bi ne ljubil te žive vse dni,
prekrasna ti Bela-Krajina.

Visoki Gorjanci ti venec pleto
in Kolpa tvoj pas je srebrni,
po gričih ti slavospev slavčki pojo,
škrjančki žgole ti iz strni.

In zvest Belokranjec on voljno trpi —
in starih navad ne pozabi,
ko preša po hramih lesena cvrli,
v gorico na kapljico vabi:

„Ej kume moj dragi, le zdaj še užij,
saj bogzna ga bova li k letu, —
rodila bo trta še grozdeke tri,
ko naji ne bo več na svetu!“

Ej zemljica mila, ej zemljica ti,
če ravno si zibel trpina,
pozabil ne bodem te svoje vse dni,
prekrasna ti Bela-Krajina!“

Tihozor.

Dalje so si napravili združne klavnice. Vsled političnih bojov je danska vlada nagajala kmetom s tem, da so za prevažanje prešičev morali plačevati dosti znatne zneske, a železniškim uslužbencem je pustila, da so smeli kmete pustiti na železnici čakati za živino cele dni, če niso hoteli dati znatne napitnine. Kmetje niso sklicevali protestnih shodov, temveč so napravljali združne klavnice, ki jih je sedaj na Danskem 32, s 68.320 deleži. V teh klavnicah se je zaklalo 1901. l. 651.000 prešičev v vrednosti 39 milijonov kron. A zopet je videti vrednost samopomoči v tem, da so ti kmetje v zadrugi na Angleškem prodali meso za 40 vin. na kilo dražje kot kanadski trgovci.

Leta 1895. so ustanovili perotninarsko zadrugo za izvoz jajec, z mnogimi podružnicami po deželi. Dočim so leta 1873. izvozili iz Danskega jajec za 23.000 kron, so jih leta 1905. izvozili 10.400 milijonov v vrednosti K 24.775.000. Tudi za jajca so danski združniki dobili v enem letu 4 milijone več.

Njih poslanec Blem je izračunal, da je danski kmet za te tri stvari dobil 40,735.000 K več, zaradi boljše kakovosti, in pravi: „za ta dobiček se ima zahvaliti glavno združništvo. Druge zemlje so nalagale na uvožene poljedelske pridelke carino, da bi mogle obstati. Mi imamo rajše svoj sistem, ki ne nalaga soobčanom davka, jih ne sili plačevati za blago več kot je vredno, in to mislim je celi zemlji v korist.“

Tudi za nakup so se kmetje organizirali. Leta 1866. je pastor Sonne ustanovil prvo nakupno zadrugo. Leta 1905. jih je bilo že 995, od njih samo 22 v mestih, in so imele članov 164.710. Leta 1896. so napravili zvezo nakupnih zadrug, ki se je pod vodstvom Severina Jörgensena tako razvila, da je imela leta 1905. prometa 56,274.130 kron, čistega dobička pa v enem letu 1,172.598 kron. Tega niso razdelile le zadruga, temveč kmetje so dali deleže tudi svojim delavcem in uradnikom.

Kaj je dosegel kmet s to samopomočjo? Ne samo denarno večje vspehe, temveč tudi nekaj drugega. Pri nas ne znajo kmeta reševati drugače kot, da se zapre pridelkom iz drugih dežel pot k nam, da bi ne zbijali cene. Danski kmet je pa bolj pameten, on krmo od zunaj uvaža in jo spreminja v mleko in meso, kar potem dobro proda. Ko je hotela danska vlada po vzorcu tujih držav vpeljati carino na uvažane pridelke, je podal na kralja posestnik Westenholz adresu, katero je podpisalo 30.000 kmetov, kjer pravijo med drugim tudi:

„Mi danski kmetje si ne želimo nikake carine na svoje žito in svojo krmo, ne želimo si obrambe na račun drugih ter nemaramo podražiti hranil svojemu narodu. Hočemo se upreti z vsemi sredstvi proti upeljavi carinarskega zidu proti svobodnemu prometu našega blaga s tujino. Toda zahtevamo enako pravico z veleobrtjo zase in svoje delavce ter odpravo ali znižanje obrambe, dovoljene veleobrti na naš račun z dovoljenimi carinskimi pristojbinami.“

Da si kmet more nabaviti potrebna sredstva za tako lepo organizacijo, si je

moral preskrbeti cen denar. Zato so nastale denarne zadruga, takozvane rajfajznovke. Te so se izredno hitro širile. Leta 1902, jih je bilo v Avstriji 3564, a sedaj jih je na Češkem blizu 2000.

Tudi češki kmet si snuje proizvodne, prodajalne in nakupne zadruga. Češki kmetje imajo n. pr. združne pivovarne, cukrarne, škrobarne, sušilnice za sadje, skladišča za žito, združne mline, lanarne, zeljarne itd.

Kokor nam dokazuje teh nekaj vzgledov, se bo vršilo vse narodnogospodarsko življenje v bodočnosti predvsem v združništvu, Narod, ki se bo znal združiti bo zmagal, ker združništvo bo popolnoma spremenilo razmere. Kako da doseže zadruga take velike vspehe? Zadruga združi vse posameznike, ki sami zase ne pomenijo nič, ki imajo enake potrebe, ter združi njih male moči v ogromno moč, kot se neznatne kapljice v oblakih združijo v studence, potoke, reke, veletoke in morja. Združi torej moč, ki je že tu.

Dalje zadruga moč uravna, in na novo probudi. Kmet ne bo več kmetoval tako kot danes pri nas, ko vleče vsak zase težo življenja, brez radosti, brez širših in veselejših misli. Danes se kmet pri nas z sodrugom kmetom snide kvečjemu pred sodnijo in v gostilni. Z zadrugo pa kmet opravi tudi tisto, kar sam zase ne more, ker združen lahko plača ljudi torej potom združnega osebja. Norski združni list „Samvirke“ piše o danskih združnjah takole:

„Če bi moral biti nekaj izven Norskega, bi hotel biti danski kmet, kateremu ni treba drugega, kot proizvajati. Nakupna zadruga mu preskrbi zrnjato krmo in umetna gnojila, konsumna zadruga naselbinsko, rokodelsko, železno blago, semena, vrvi itd., mlekarja pošlje pred hlevska vrata po mleko, združna klavnica vzame govedino in drobnico, perotninarska vzame jajca itd. Vse to delajo kmetje sami s svojimi lastnimi zadrugami, toda posamezniku se ni treba brigati, zato ima plačano uradništvo... on se pobriga samo za blago...“

Združništvo torej spremeni popolnoma način gospodarstva, prinese šele gotov denar v roke, vsak kmet v zadnji gorski vasi kot član zadruga lahko vpliva in pokaže, če kaj zna, zadruga odpre njegovim zmožnostim vrata v svet, zadruga da zaslužek njemu in njegovim otrokom, mu dokazuje, da ne poslanci in vlada, temveč samopomoč reši kmeta.

Vse življenje se vrši vedno bolj v združništvu, tudi belokranjski kmetje ne smemo zaostati, moramo se najti med sabo, se združiti in z zaupanjem v življenje v krepkih vrstah s pridnim telesnim in duševnim delom dokazati, da hočemo in moramo biti temelj državi, moramo se trdno opreti združništva, ker narod brez združnega dela je narod brez bodočnosti.

Zdravstvo.

Kako napraviti dobro vodo v vodnjakih. Ker je v Belokrajini kraški

svet, zato je bore malo studencev. Ponekodi imajo vodovod, ki je pa tudi potreben popravila, ponajveč pa imajo ljudje kapnico v zidanih vodnjakih. Voda v teh vodnjakih pa je navadno od slamnate strehe umazano-rumena in se v njej zarede tudi neke živalice, tako da je taka voda skrajno neokusna. Prav z malimi stroški se pa da doseči, da bo voda v vodnjakih čista kakor kristal in brez živalic. Na žleb, tam kjer teče voda v vodnjak, je treba obesiti košaro, v kateri je na dnu plast čistega in ne predrobnega peska, potem plast lesnega oglja, nato zopet plast peska, nato znova plast nestolčenega oglja itd. Voda mora teči s strehe skozi vse te plasti oglja in peska. Izčisti se popolnoma in postane lepa in čista, kot najboljša studenčnica. Stene košare pa seveda ne smejo biti pletene, marveč samo dno. Sicer bi namreč voda s strani odtekala in bi ne tekla skozi pesek in oglje. V vodnjak je pa treba spustiti cel klobuk (kakih 5 kil) kamenite soli, ki zadostuje za več let in zamori vse živali. Kdor ne more drugega, naj dene v vodnjak vsaj kamenite soli in bo voda tudi čistejša in okusnejša.

M.

Zadružništvo.

Vrtno mesto. Pred tremi leti je bilo ustanovljeno prvo vrtno mesto Letchworth pri Hitchinu, ki se zelo hitro razvija. Število prebivalstva šteje že 5000. Dosedanjim 10 veleobratnim podjetjem sta se pridružili sedaj še dve novi, ena žaga in obenem tovarna za obdelovanje lesa z električnim obratom ter tkalnica za gobelin in preproge. Tudi letos so napravili razstavo vzornih hišic, ki s svojo opravo popolnoma zadostujejo potrebam mestnega delavca. Letchworth jih je kupil letos 50. Sedaj izvedejo tudi načrt zadružnega gospodinjstva. Po napravljenih načrtih bodo tri strani zazidane s tremi vrstami od sebe ločenih hišic. Na četrti strani pravokotnika bo stala zadružna kuhinja. Toda tudi vsaka hišica bo imela svojo kuhinjsko opravo tako, da se bo lahko jedlo doma ali v zadružni jedilnici. Pranje perila in sploh čiščenje bo opravljala zadruga članom s svojim objemom. Celo mesto je „Zveza zadrug“, ki članom za posebne potrebe ustanavlja manjše zadruge. Posebna zadruga napravi vsakemu členu, ki to želi, malo gospodarstvo. Na ta način obdelujejo že 250 oralov zemlje. Rodbine delavcev, ki imajo ta posestva, so napravile sedaj po danskem vzoru novo zadrugo, ki bo oskrbovala mesto z mlekom in maslom lastnega izdelka.

Promet kmetijske hranilnice in posojilnice v Gradacu. V kratki dobi 3 mesecev je imela posojilnica prometa 75.126 K 05 vin., beri pet in sedemdeset tisoč sto šest in dvajset kron, 05 vin., in šteje danes 54 članov. Posojilnica naroči za svoje člane 20 vagonov sena, 1 vagon otrobov in $\frac{1}{2}$ vagona ovs.

Kmetje pristopajte pridno k svoji zadrugi.

Zadružništvo Angleške v l. 1906. V lepi vrsti angleških zadrug se bleste tri skupine: 1.) lokalna konsumna društva; 2.) velenakupne zveze; 3.) produk-

tivne zadruge. Vseh teh zadrug je bilo v l. 1906. 1685, ki so združevale 2,263.592 članov, ki tvorijo 10 % vseh prebivalcev (nad 20 let starih) Anglije. Skupni kapital je znašal 1.070,333.700 frankov. — Lokalnih konsumnih društev je bilo 1419, ki so štela 2,214.961 članov. Velenakupni zvezi sta dve, angleška in škotska, obe delujeta izborna. Zadružnega proizvajanja se vdeležujeta obe velenakupni družbi, 886 konsumnih društev, šest zadružnih mlinov in 146 samostojnih produktivnih zadrug.

Zadružna pekarna čeških delavcev v Kladnu je imela leta 1907. dohodkov 497.107 K 60 v, izdatkov 494.837 K 12 v. Čisti dobiček je znašal 2150 K 3 v. Za peko so porabili 902.539 kg moke. Uslužbencev je imela zadruga 20 v Kročehlavih in 13 v podružnici v Berovnu.

Prodajalna zadruga mesarjev, prekajevalcev in živinokupcev na severozahodnem Češkem je imela 27. mal. travna svoj prvi občni zbor. Čeprav zadruga obstoji šele eno leto, ima že 335 članov. Njen namen je prodaja surovih kož, nabranih pri članih. Doneso jih v posamezne nabiralnice, ki jih odpošljejo v zadružno skladišče v Kraljevem Gradcu, kjer jih vsakih osem tednov prodajajo na javni dražbi. Doslej se je vršilo šest takih dražb, na katerih se je stržilo 716.823 K 53 v za prodane kože. Pogoji je plačanje kož v gotovini. Prvega vsakega dobe člani po 80 % na račun oddanih kož; a 14 dni po vsaki dražbi se vrši obračun, kjer se članom izplača še ostali denar za kože. Za slabo blago morajo plačati kazen.

Iz Bele Krajine.

Iz Dobliske gore. Včeraj dne 26. t. m. napravila je podružnica nemškega „Schulvereina“ svojo veselico na Mavrlenu. Vpisovali so se namreč otroci v šulferajnsko šolo. Tudi iz Dobljč je šel župan Mate Vrtin zapisat svoja dva otroka v to ponemčevalnico, menda v zahvalo za to, ker so mu pri volitvah Mavrlčani s svojim učiteljem pomagali, da je še prišel v odbor in potem zasedel županski stolec. Tudi Doblška „Žagarka“ ki je že pred dvema letoma po nasvetu črnomaljskega župnika vpisala svojega sinčka v šulferajnsko šolo, češ da se bo bolj naučil nemški, ki pa v kljub temu letos ni mogel izdelati prve latinske šole v Novem mestu, je bila zgoraj. „Petrihovka“ je vpisala svojega ljubljeneza zakonskega sina Poldeta, baje samo zato, da bi mogla potem plesati s šulferajnskim učiteljem. Po vpisovanju, ki se je vršilo v šoli, odšla je vsa družba z godbo na čelu v Kobetičevo gostilno, kjer se je v kljub temu, da škof prepoveduje ples kot največji greh, do pozne noči strastno plesalo. Pa od tega greha jih bo že odvezal nemškutarski župnik Peharc, ki je hujskal fante, da naj na veselici ob ustanovitvi slovenske ljudske knjižnice v Dobljčah tako prepevajo, da nobeden govornik ne bo mogel govoriti kakor samo on, kar pa naši pametni fantje seve niso hoteli storiti, ker bolj

vedo, kaj je omikano vedenje, kot študirani Nemčur.

Rop na sejmu. Na zadnjem sejmu v Črnomlju sta prišla h kmetiču, ki je hotel kupiti vole, dva lepo oblečena moška. Pod pretvezo, da imata na prodaj par lepih volov, sta ga izpeljala iz Črnomlja. Potem pa mu jeden reče: „Jaz sem izgubil 200 gld., ti si jih našel.“ Kmet seveda ugovarja, da jih ni našel, toda tujec mu reče, naj pokaže listnico. Nič hudega sluteč mu da kmet svojo listnico rekoč: „Ali je ta vaša?“ Tujec pa listnico vzame v roko in zbeži z njo v bližnji gozd, drugi tujec pa za njim — in kmet je bil ob 500 K. Kmetje bodite previdni. Če vam reče kak tujec, da mu pokažite denar ali listnico, recite, naj gre po orožnika, da boste orožniku pokazali listnico, njemu (tujcu) pa ne. Taki slučajji so se primerili zadnji čas že večkrat. Torej pozor!

Ciril - Metodova veselica v Metliki. Dne 15. avgusta priredi „Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda“ veselico v korist družbe. Upamo, da bode krasni spored privabil obilo udeležencev. Igrala se bode enodejanka „Brat Sokol“, več šaljivih prizorov, poleg tega bode petje, a sviral bode metliški godbeni klub pod spretnim vodstvom g. Guština. Pridite torej, da poveličate sijaj veselice, katera bode v vsakem oziru dobro prirejena. Za razveseljevanje mladine bode skrbela šaljiva pošta in tombola.

Iz metliške okolice se nam piše: Tukaj vlada velikanska suša, ki nam je vzela skoraj vso košnjo. Toda jedna nesreča ne pride sama. Toča, ki je padala 4. in 5. julija, je poskrbela tudi za vinograde. Bočka, Berčice, Veselica, Slamna Vas, Boldraž so najbolj prizadeti kraji. Tako je tudi ta vir dohodkov usahnil. Večini vinogradnikov je potolklo skoraj tri četrtine pridelka. Okrajno glavarstvo je že poslalo cenilno komisijo, zaradi odpisa davkov. Naj bi sedaj gledali naši poslanci, da dobimo primerno vladno podporo.

Vlomi v Talčevrhu. Dne 20. julija je vlomil neznan zločinec v klet Marije Mišica in odnesel 3 gnjati, Kati Cimerman pa isti dan iz sobe 6 K.

Tatvine na Selh pri Otovcu. Neznani lopovi so odnesli Marjeti Vrščaj en hleb kruha, nekaj vinskega octa, en mernik krompirja in 7 K gotovine. Takisto so odnesli Kati Pečavar iz škrinje 4 K denarja.

Tatvine na Otovcu. Tudi na Otovcu so se oglasili lačni lopovi in so ukradli Marjetici in Katici Petric 24 K in Ivanu Butali 70 K. Belokranjski kmetje, varujte se tatov!

Iz Gribelj. V nedeljo 19. mal. srpana je udarila strela ob pol 2. uri popoldne v pód posestnika Marka Križan št. 86. Takoj sta bila pód in hlev v ognju. Tudi slamnata streha hiše se je že vnela, a posrečilo se je marljivim braniteljem takoj zadušiti ogenj. Pogorela sta pód in hlev, iz katerega so še pravočasno rešili živino. Škoda je precejšna, zlasti ako se pomisli, da je pogorela vsa krma, vsa pšenica, ki so jo ravno prejšnji teden izmlatili in je ležala še neizvejana v pódu, okrog 15 mernikov rži in 40 mernikov

še stare debelače. Uničil je ogenj tudi plug za ogrinjati, več družega gospodarskega orodja in dosti platna. — Zavarovan je bil pód in hlev za 600 kron pri banki „Slaviji“, ki je že vso zavarovano vsoto brez vsacega odbitka izplačala, povrh pa še darovala 20 K za malenkostno poškodbo hišne strehe. Vsa čast in hvala za tako kulantno ravnanje slovanski zavarovalnici „Slaviji“! — Čast in hvala pa tudi vsem neumornim braniteljem iz domače vasi, posebno gospodu županu, ki je vodil vse rešilno delo, ravnotako sosednim Krasinčanom iz Podzemeljske občine in bratom Hrvatom, ki so v obilnem številu prihiteli na pomoč. V nesreči in sili pokažejo se naši pravi prijatelji! Objednem hvala vsem dekletom in ženam, ki so brez prenehanja donasale vodo iz daljnih občestnih jarkov in tako izdatno pripomogle, da se ni ogenj razširil in uničil morda vso veliko vas! — Žalibog, da ni bila požarna bramba v Gradacu o nesreči obveščena, ki bi bila rada priskočila sosedom na pomoč. R.

Iz Metlike. Dne 5. julija nam je priredil „Belokranjski Sokol“ veselico, na kateri je svirala vojaška godba iz Karlovca. Velika udeležba je pokazala, da razume naša okolica pomen sokolstva. Tu se je v bratski slogi zabavalo visoko in nizko. Starim in mladim je žarelo oko od navdušenja. Vse si je prizadevalo, da kolikor mogoče povzdigne veselost. Dolžnost je zahvaliti se posebno metliškim gospem, ki so darovale nebroj dobitkov za šaljivo tombolo. Šaljiva pošta in krasna godba zadržala je udeležnike v kljub slabemu vremenu do pozne ure skupaj.

Tatvina v Črnomlju. Dne 22. julija 1908 se je splazil neznan zločinec skozi okno v spalnico gostilničarja Jožeta Jermana vulgo Kambiča. Iz hlače, ki so bile na stolu pri postelji, je vzel ključ od omare, ki se prav tišči postelje, na kateri je spal Jerman. Tiho je odklenil omaro in vzel iz nje okoli 244 K, potem pa pustivši omaro odprto, odšel skozi vrata na dvorišče in izginil. Bil je bos in je tekel po trgu, ko pa je čul stražnika, se je obrnil in po drugi poti odnesel svoj plen.

Izlet v Gradac je priredilo v nedeljo dne 26. pr. m. izobraževalno društvo „Danica“ iz Metlike. Vrlim fantom častitamo k dobrim uspehom njih dela na podlagi samoizobrazbe in jim kličemo: Le krepko naprej, bodočnost ima izobrazena mladina!

Iz Semiča. Vodstva šol v Semiču, Štrekljencu in Črešnjevcu so priredila v družbi vseh učiteljev teh šol pod vodstvom g. nadučitelja M. Barteljna jubilejno šolsko veselico na razvalinah Podturenskega gradu. Otroci so prepevali in deklamirali, da je bilo veselje. Gotovo jim ostane ta dan v prijaznem spominu. Odobravati pa nikakor ni, da je otroke pogostil šolski svet s pivom in duhovniki z vinom. Za otroke je mleko. Naše ljudstvo je že tako nagnjeno preveč vinu, da je prav greh še otroka navajati na misel, da je vino res nekaj izrednega, ker ga dobi ob takih prilikah. Torej, drugič naj se jim kupi mleka in sadja. Sicer naj bi se pa naše otroke večkrat popeljalo v

naravo, ker v nji se otroci pač navzamejo mnogo dobrega pod izkušenim vodstvom.

Letošnji semenj ob sv. Jakobu je bil v Semiču primeroma slab. Bilo je prignano malo živine. Kriva je temu suša, ki je jako občutno zadela prebivalce naše občine. Kje si, državna pomoč? Pri nas se nihče ne zmeni za kaj takega.

Vinogradnik iz Semiča nam piše: Prijatelje dobrega vina vabimo, da ga pridejo kupit. Saj ga imamo še mnogo za prodati in cena mu je zmerna. (Op. ured.: Naznaniti ceno, kakovost in množino vina gospodu dr. Maleriču, načelniku I. belokranjske vinarske zadruge v Črnomlju, da se združnim potom proda.)

Zavarovanje proti ognju. V tej silni suši je velika nevarnost ognja. Nujno svetujemo, da si zavarujejo kmetje poslopja, krmo in pohištvo. Par kronic na leto se že utrpi, se pa malo pije ali malo manje vbogajme dá, pa je človek vsaj brez skrbi.

Jazbeci delajo letos v Beli Krajini silno škodo. Lovci na noge! Druge pomoči ni za sedaj. Občine same ne morejo ukreniti ničesar. Pač pa je to stvar deželnega zbora, da bi se lovski zakon priredil kmetiskim potrebam, ker sedaj je tako narejen, kot je bilo gosposkim lovcem všeč.

Razne vesti.

Za izboljšanje kmetijstva. Dolej je vlada vsako leto dajala štiri milijone kron za osuševanje pašnikov in za večje vodne zgradbe (melioracijski zakon iz leta 1884). Da je bila ta svota premajna, vsakdo razvidi. Zato je zbornica lani sklenila skoraj enoglasno, da naj se ta svota podvoji, to je, naj se zviša na osem milijonov na leto do leta 1914. Tej splošni želji kmečkih poslancev je sedaj vlada ustregla. Toda dasi je imel doslej poljedelski minister v ta namen na razpolago vsako leto le štiri milijone, je le znal vsako leto še nekaj stotisočakov privarčevati. Ta denar, če ga bo še nadalje kaj ostajalo, se sedaj po novi postavi obrestonosno naloži ter se steka v zaklad, ki se bo porabil zopet le za melioracije. — Važno je, koliko bode znanprej po posameznih vodnih nezgodah prispevala država. Za uravnavo hudournikov, ki ponekod zelo mnogo škodijo kmečkim zemljiščem, bo država dajala 70 odstotkov skupnih stroškov, ako bo ostale potrebščine pokrila dežela. Udeleženci, okraji ali občine bodo dajale k večjemu 15 odstotkov. Za uravnave rek in potokov v varstvo zemljišč proti povodnjim, določa načrt 40 odstotkov podpore, ako udeleženci prispevajo največ 30 odstotkov, ostalo pa pokrije dežela. Državni prispevek pa se more zvišati do 50 odstotkov in stroški udeležencev obenem znižati na 20 odstotkov, ako je treba uravnati ali odvajati gorske in podzemeljske vode, ki niso hudourniki v pravem pomenu besede. Za osuševanja in namakanja zemljišč bode država po novem načrtu dovoljevala podpore ali pa triodstotna posojila, in sicer do iste najvišje mere kakor dežela. Vlada bo tudi deželam za vodne

zgradbe dovoljevala brezobrestna posojila ali triodstotna, do polovice onih stroškov, ki jih prispeva dežela.

Koliko stane streljanje iz topa? Približno najcenejši strel iz topa velja 147 K; ako ima top 164 milimetrov v premeru, velja strel 480 K; ako je premer 274 milimetrov, velja 2420 K; ako pa ima premer 305 milimetrnrv, velja vsak strel 5333 K.

Žrtve dela v Ameriki. V Združenih državah se vsako leto ponesreči 550.000 delavcev pri raznovrstnih industrijalnih podjetjih. Čim večja postaja hitrost železnic, tembolj se množi število žrtev; čimbolj napreduje rudarska industrija, tem več je po jamah ubitih. V tovarnah in livarnah je bilo ubitih ali pohabljenih za vse življenje 225.000 ljudi. Na železnicah propade 94.000 ljudi; v rudnikih 12.000, pri poljedelskih opravilih 9000 žrtev; pri zidanju hiš, kanalov, tunelov so dosegle žrtve število 235.000. Od ponesrečenih je 15% ubitih na mestu. Število za delo nesposobnih znaša danes v Združenih državah nad 10 milijonov. Med ponesrečenci je ogromna večina evropskih izseljencev. To je krvava statistika, ki glasno govori o orjaškem napredku industrije, o moči kapitala, a tudi o brezobzirnem izkoriščanju delavskih mas po kapitalu.

Blagostanje. V Združenih državah živi 4.739.914 familij (to so večinoma kapitalisti), katere imajo svoja lastna in vsacega dolga prosta domovanja. Dalje živi 2.180.229 familij, katere posedujejo stanovanja z večjimi ali manjšimi vknjižbami (mortgage) in slednjič je 8.245.747 familij, katere se potikajo sem in tje po rentih.

Podjetni kmetje. „Notranjec“ poroča: Šest posestnikov iz Koč pri Prestranku je kupilo posestvo in grajščino Bežigrad pri Celju na Štajerskem za 440.000 K. Vsi se preselijo z družinami tja. Tudi 1 posestnik iz Orehka in dva iz Rakitnika sta kupila nekje na Štajerskem večja posestva, a še več jih namerava iti tja. — Tudi belokranjski kmetje naj bi se združili in poskrbeli, da po železnici zemlja ne pride v roke tujcem, temveč da jo obdrže sami v posesti.

Načrt za železnico na vrh Triglava sta napravila inženirja Planinski J. in Steiner F. Triglav je najvišja gora na Slovenskem in slovanskem jugu sploh. Visok je 2864 metrov. Z njegovega vrha je videti ozemlje, ki je veliko 64.000 štirjaških kilometrov. Inženirja računata, da bi se vozilo po tej železnici po 15.000 popotnikov na leto.

Ne v Ameriko! Po skrbno sestavljenih računih „Zadruge dela“ je sedaj v ozemlju severoameriških Zedinjenih držav 4.750.000 delavcev brez službe. Ta račun so sestavili na podlagi sporočil, ki so jih „Zadruge dela“ poslali njeni zaupniki iz 37 držav. To število pa še neprenehoma narašča.

Vrednost izobrazbe je vedno bolj jasna. Vedno bolj se kaže, da ni tisti najboljši delavec, ki najbolj vleče, temveč tisti, ki je najbolj izobražen. Na Angleškem je zveza lastnikov bombažnih tovarnen ravnokar

sklicala shod, kjer se bo obravnavalo o tem, da bi njeni člani delodajalci — znižali delavcem delavni čas. Tudi kmet bo si moral poskrbeti s pomočjo zadrug in strojev, da mu poleti ne bo treba delati trdega dela od zore do mraka, temveč da mu preostane tudi kaj časa za izobrazbo. Če ne bo hotel propasti, bo moral vzeti namreč svoje zadeve sam v roke, a to mogel storiti le tedaj, če mu bo dala večja izobrazba zato potrebno zmožnost in čas.

18.782 samoumorov je bilo preteklo leto v Združenih državah v Ameriki, torej skoro 30 vsak dan.

Rodbinska statistika na Francoskem. Francoski minister javnih del je ravnokar obelodanil statistiko o rodbinah na Francoskem. Vseh rodbin je 11,315.000, od teh jih je 1,840.710 brez otrok, 2,966.171 rodbin ima le po enega, 2,661.978 pa po dva otroka. — Rodbine z mnogobrojnimi otroki so na Francoskem redke, le 2539 rodbin ima po 10 otrok, 1437 rodbin 13, 249 rodbin 15, 34 rodbin 17 in 45 rodbin 18 in več otrok.

122 milijonov šlo v zrak. Preteklo leto se je pokadilo v Avstriji za 122,079.430 K, torej za 2,897.321 K več nego leta 1906. Tobaka se je prodalo 587,621.840 kg, cigar 559 milijonov komadov, cigaret 1786 milijonov.

Na Turškem so dobili ustavo; do sedanja starokopitna in razpadajoča Turčija se je kar čez noč prelevila v moderno državo. Sultana so prisilili Mladoturki in armada, ktera se je začela puntati, da je napravil iz svojih sužnjev svobodno ljudstvo. Vsi evropski listi so edini v mnenju, da Turčijo tudi ustava ne reši propada. Pišejo dalje, da je ta ustava samo navidezna, le da se sultan za en čas otrese angleško-ruskega reformnega načrta za Macedonijo. Koliko je na tem resnice, pokaže prihodnost. Ustava je razveselila vse narode turške države. Pobratili so se Turki in kristjani. Boj med Srbi in Bolgari ter Grki je končan. Zvonovi krščanskih cerkva so se po preteku dolgih let zopet odvezali ter z njimi zopet svobodno

zvone. Ljudstvo, zlasti krščansko, raja veselja. Politične jetnike, ki so že dolga leta presedeli v zaduhlih ječah, so izpustili; izgnanci se vračajo iz tujine, odpravljena je tajna policija itd., izkratka v najbolj divji državi na svetu je kar čez noč nastal raj. Sultanu, ki je menda 27. t. m. prisegel na ustavo, se prirejajo burne ovacije. Pred kratkim se je še skrival pred zarotniki, boječ se za svoje življenje, toda danes je prost skrbi, gre lahko med najširše sloje ljudstva. Tudi Mladoturkom (to so civilizovani Turki, ki so se izšolali v inozemstvu in imajo moderne nazore) in armadi prireja ljudstvo brez razlike vere in narodnosti velikanske manifestacije. Dal Bog, da bi zlasti slovanskim narodom v turški državi napočili boljši dnevi! — Le zdi se nam, da se je cela stvar izvržila morda nekoliko prehitro.

Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje **na življenje** v Pragi ima svoje glavno zastopstvo za vse slovenske dežele v Trstu. Ta družba zavaruje na življenje po najnižjih cenah in po najugodnejših pogojih.

Za kratek čas.

Kolesar: „Vaš paglavec mi je prerezal kavčuk, da je ušel zrak iz njega. Oče: „Ah, kaj bo to, saj je zraka dovolj povsod.“

V restavraciji. Plešec: „Hudirja, vse na svetu ima lase, še celo juha. Samo jaz ne.“

V gostilni. Gospod svojemu tovarišu: „Kdo je neki ta neznansko grda babnica, ki naju neprenehoma opazuje?“ „To je moja žena.“ Gospod, v zadregi, hoteč hitro popraviti: „Ne mislim te, ampak njeno sosedo!“ „Ta je pa moja sestra.“

Tudi vizitnica: Tat se gre zahvaljevat svojemu zagovorniku-odvetniku, pa ga ne najde doma. V pritličju njegovega stanovanja pa zagleda odvetnikovo vrhnjo suknjo. Vzame jo rekoč: „Tako, da bo vsaj vedel, da sem bil tu.“

Vesten hlapec. Nek čudak si je vedno zbiral služabnike. Nobeden mu ni bil po volji. Ko vzame zopet novega hlapca v službo, ga pozove k sebi in mu reče: „Poslušaj, jaz nisem slab človek, samo na kratko ukazujem, zato je treba le, da razumeš moje misli. Tako na primer, ako rečem: „Prinesi mi britev, da se bom obril, mi moraš prinesiti tudi gorke vode, milo, brisalko, kratko rečeno vse, kar je potrebno. Enako mora biti pri vsaki stvari.“ Vse je šlo gladko nekaj časa. Nekega dne pa zboli gospod in pošlje po zdravnika. Hlapec odide. Še-le čez par ur se vrne domov. „Hvala Bogu, da si že vendar enkrat tu“, mu reče gospodar. „Oprostite, milostivi gospod. Šel sem po zdravnika, po notarja za oporoko, po duhovnika, ako se želite izpovedati in k mizarju po krsto, če umrete.“ Hlapec se je ravnal natanko po gospodarjevem navodilu.

Listnica uredništva.

Vsled prevelike množine gradiva, zlasti novic iz Bele Krajine smo morali z pustiti mnogo dopisov in oddelek »Doma in na tujem«, katerega na željo svojih naročnikov upeljemo. Nabirajte pridno novih naročnikov, da nam bo mogoče list razširiti. — Dopisnike prosimo, naj pišejo vse dopise s črnilom in po eni strani lista.

Angleži in trgovski oglasi.

»Pri tej priliki je treba omeniti tudi vprašanje, kako naj trgovec oglašja (inserira), da doseže željeni vspeh, a tu moremo opozoriti zlasti na angleškega trgovca.

Na Angleškem je smisel za praktično in koristno oglašanje, kot je splošno znano, najbolj razvit, kar je brez dvoma tudi glavni vzrok, da je ovladala angleška trgovina skoro celi svet. Praktični način kako Angleži oglašajo, popisuje nek angleški list takole:

»Angleški trgovec ponovi oglas vsaj 10 krat ter smatra manjše število objav za brez pomena. On računa takole: 1. oglas čitatelj sploh ne vidi, 2. oglas vidi, toda ga ne čita, 3. oglas vidi in čita, pri 4. oglašju se vstavi in pogleda po cenah, pri 5. oglašju ti še piše oglaševalčev naslov, pri 6. oglašju se o oglašju ponudbi že pogovarja z rodovino ali prijateljem pri 7. oglašju se že odloči, da stvar kupi, pri 8. oglašju hiti k trgovcu, pri 9. oglašju že pripoveduje o svojem nakupu, in pri 10. oglašju pa že kupujejo tisti, katerim je o nakupu pripovedoval.« Tako pišejo »Lupecké Listy«, katere izdaja znana Vydrova tovarna v Pragi. Slovenski trgovec in obrtnik, posnemaj svojega bogatega angleškega tovariša, pojdi in tudi ti tako stori:

Naroči oglas v »Belokranjcu«.

MALI OGLASI

za tristočno petit-vrsto 15 v,
za plačujoče naročnike lista
10 vin.

Oglasi.

Za vsebino oglasov uredništvo ne prevzema nikake odgovornosti.

MALI OGLASI

za tristočno petit-vrsto 15 v,
za plačujoče naročnike lista
10 vin.

Dr. ED. VOLČIČ v Novem mestu (Kranjsko),

Je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

- Civilnopravni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vez. knjiga K 8.—
- Odvetniška tarifa**; določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906. Broširano K 1-80
- Zakoni o javnih knjigah**, zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5-60 popolno v platno vezana K 6—

Ponatisi iz knjige pod točko 3.:

- Vzgladi predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovna in vpisna . . . Broš. I K
- Kolkovna in vpisna** pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obesek za na steno 60 h.

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —40
Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah**. 1908. Cena mehko vezani knjižici . . . K 80.—

Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olatjave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —80
Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zlozbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano K 2—
Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano K —80
Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštenu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priručijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin., poštne v gotovini ali poštne znamkah.

Rudolf Mikulič
mizar na Vinici mizar
izdeluje vsa mizarška dela po nizki ceni
in priporoča svojo veliko zalogo suhe robe.

Nagrobne spomenike, stopnjice, mejaše itd.

izdeluje

JOSIP LOZAR, kamnosek

Gradac, Bela Krajina.

Išče tudi enega pomočnika in enega vajenca.

MALI OGLASI.

Dva mizarska pomočnika in enega vajenca sprejme Mikulič Rudolf, mizar na Vinici.

Kolarskega učenca išče Fran Šober, kolar v Kloštru pri Gradacu. Učenec mora biti star 14 let, precej krepke rasti in poštenih staršev.

Mizarskega pomočnika in učenca sprejme Josip Judnič, mizarski mojster. Stranska vas pri Semiču.

Prima bravnšvajgske klobase

kila 1 K 40 v.

in vse najfinejše dunajske vrste klobas in salam

pošilja po pošt-
nem povzetju**Jože Mauersperger** Dunaj XVIII/1
Währingerstr. 77.

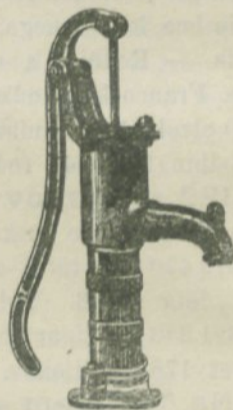
Podpisani se priporočam slavnemu občinstvu za **vsa v mojo stroko spadajoča dela, katera se izvršujejo dobro in trpežno** po primerno nizki ceni.

mizar **JOSIP JUDNIČ** mizar•• **Stranska vas — Semič.** ••**Peč se vam nikdar ne podere**

če jo kupite v moji zalogi.

Izdelovanje in zaloga
peči vseh veli-
kosti in slogov
kmečke in visoke, secesijon itd.**FRAN PILETIČ, Gradac.**

Zanesljivo najboljše

poljedelske stroje

kakor mlatilnice, čistilnice, slamoreznice, sadne in grozdne mline in stiskalnice, **vodnjake in vodovodne naprave, stavbene potrebščine** kakor traverze, cement, strešno lepenko, eternit škrlj za strehe priporoča narodna tvrdka

trgovina z železnino 'Merkur' P. Majdič

Celje, Štajersko.

Kmetске hranilnice in posojilnice v Beli Krajini.

Hranilne vloge sprejemajo od vsakogar. Posojila dajejo le svojim članom.

Za posojila se plača pri teh posojilnicah kolek po lestvici 1.

Za zneske		Kolek	
čez	do	K	h
—	150	—	10
150	300	—	20
300	600	—	40
600	900	—	60
900	1200	—	80
1200	1500	1	—
1500	1800	1	20
1800	2100	1	40
2100	2400	1	60
2400	2700	1	80
2700	3000	2	—
3000	6000	4	—
6000	9000	6	—
9000	12000	8	—
12000	15000	10	—
15000	18000	12	—
18000	21000	14	—
21000	24000	16	—
24000	27000	18	—

Za zneske čez 27.000 K se mora plačati za vsakih nadaljnjih 3000 K po 3 K več, ker je za znesek pod 3000 K plačati kot za celih 3000.

Gradac Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$. Posojila na poroštvo po $5\frac{1}{2}\%$.

Člani morejo biti le prebivalci občin **Gradac, Griblje, Podzemelj in Vinji Vrh.**

Uradne ure vsako 1. in 3. nedeljo od 2.—4. ure popoldne.

Stari Trg Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$. Posojila na poroštvo po $5\frac{1}{2}\%$.

Člani morejo biti le prebivalci občin **Čeplje, Dol, Dolenja Podgora, Radence in Stari Trg.**

Uradne ure vsako 1. in 3. soboto od 9.—12. ure dopoldne.

Vinica Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$. Posojila na poroštvo po 6% , na vknjižbo po $5\frac{1}{2}\%$.

Člani morejo biti le prebivalci občine **Vinice** in vasi **Gor. in Del. Bojanci.**

Uradne ure vsako nedeljo od 9.—10. dop. in četrtek od 1.—2. pop.

Vrh Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$. Posojila na poroštvo po $5\frac{1}{2}\%$.

Člani morejo biti le prebivalci občine **Vrh.**

Uradne ure vsako nedeljo od 9.—12. ure dopoldne.